

scribit Galenus. Cuius sententiæ refragatur Auicenna, qui eum palam, & nominatim Galenum refellere nollet, libro secundo hac dicendi ratione utitur, his ferè uerbis. Inquit quidam, non inuenio, quòd Pistacia stomacho profint, aut sanè officiant. Ego autem dico, quòd nauseam discutunt, & uentriculi os roborant. Argumento est subamarã, subausteraq; qualitas, quæ gustu in ijs deprehenditur. Hac igitur ratione fræti medicorum nonnulli, non modò ad iocineris infarctus Galenum secuti pistacia exhibent; sed ad iecur ipsum, uentriculumq; roborandum, ea tam cibis, quàm medicamentis immiscent. quin & ad conciliandam uenerem, & ad pinguedinem inducendam macie, & marasmo affectis commendant. Quibusdam in locis pistaciorum syluestrium nomine appellantur cuiusdam arboris fructus, quam Plinius libro, & capite XVI. STAPHYLODENDRON nominat, etsi à pistacijs effigie, & sapore plurimum distideant. Planta hæc humilis est, folio sambuci, materie admodum imbecilli, floribus albicantibus, racematim dependentibus, quemadmodum & fructus: qui folliculis prouenit, rufo colore, ciceris effigie, maior tamen: in quo subirens nucleus includitur, sapore dulcis, sed nauseam commouens. Sapore pistacijs similes sunt Pini nuclei, qui in strobilis includuntur. Hi enim (ut loco citato tradidit Galenus) corpus alunt, bonum procreant succum, sed crassum; tamen si ægrè concoquantur. Verùm, si Auicennæ etiam credimus, digerunt, leniunt, resoluunt, ac impinguant. Profunt præterea pulmonum uitijs, purulenta excreantibus, & tussi molestis: sed priusquàm edantur, aqua calida macerare eos oportet, alioquin uentriculum lædunt. Semen augent, & uenerem excitant. Renes, & uescicam non modò expurgant; sed etiam roborant, eorumq; ulcera prohibent. Vrinæ stillicidio opem mirificè præstant. Quam ob causam strobilini nuclei apud recentiores medicos in frequentissimo habentur usu ad huiuscemodi affectus. Quæ nuces Græcè ΠΙΣΤΑΧΙΑ, Latine quoq; Pistacia, & Pistacea appellantur: Arabicè, Pistech, aut Fe-stuch: officinis & Barbaris, Fistic: Italis, Pistacchi: Germanis, Vuelsch Bimpernußzlin: Hispanis, Alhocigo: Gal-lis, Pistaches.

Staphylo-
dron.

Nuclei pini
uires.

Nomina.

Κάρυον βασιλικόν.

NVX IVGLANS.

CAP. CXLI.

Nucum Iu-
glandiũ con-
sideratio.

Iuglandiũ ui-
res ex Gal.

NV CES Iuglandes, quas nonnulli Perficas uocant, sunt difficiles concoctu, stomacho inutiles, biliosæ, capitis dolorem inferentes, tussientibus inimicæ: uomituris tamen ieiunis in cibo aptæ. Cum ruta uerò, & caricis præsumptæ, & à summo cibo, uenenis resistunt, nec minus si à ueneni haustu comedantur: largius esitata, tineas latas pellunt: illinuntur mammarum inflammationi, abscessibus, luxatisque, cum mellis exiguo, & ruta: cum cepa autem, sale, & melle, canis, hominisque morfui proficiunt: tormina, cum calyce suo perusta, & umbilico admotæ, sedant. Putamen combustum, tritumque in oleo, & uino, infantium capite peruncto, nutrit capillum, alopecias replet. Siftunt menses nuclei uisti, si triti ex uino admoueantur: iisdem è ueteribus illiti carbunculis, gangrænis, & ægilopijs medentur: alopecijs commanducati, & impositi præsentis sunt remedio.

Nucibus tussis oleum exprimitur. Recentes stomacho innocentiores sunt, utpote suauiores: itaque allio mistæ eximunt acrimoniam. liuores in corpore illitu tollunt.

NV CES Iuglandes, quæ in communi sunt usu, itemq; arbores, à quibus eduntur, omnibus uulgò in Italia notiores sunt, quàm ut à nobis representari debeant, cum nulla arbor Nucce ubiq; frequentius occurrat. Hæ Latinis Iuglandes, quasi Iouis glandes interlitis literis appellantur. Quo nomine primo mundi æuo eas appellatas esse, plures tradidere auctores. Quippe cum homines primum glandibus tantum diu uictitassent, inuenta tandè arbore, quæ nuces ferebat, degustato nucleorum sapore, horumq; dulcedine mirum in modum allecti, nuces Iouis glandes ob excel-

lentiam appellauere. De ijs differens Galenus libro VII. simplicium medicamentorum, ita scriptum reliquit. Nucis arbor tum in folijs, tum in germinibus adstrictionem quandam possidet: cæterum euidentem, multamq; in nucis putamine recenti pariter & secco. proinde eo tinctorum quoque uti solent. At nos eius expressi succo similiter, ut mororum, & ruborum in melle decocto, uice stomachici medicaminis utimur, & ad omnia reliqua adhibemus, ad quæ modò dicti succi conuenire censentur. Porro nucis ipsius id, quod edendo est, oleosum est, & tenue: itaq; ob id etiam facile exprimitur, & quò diutius reconditum fuerit, magis tale efficitur. Quamobrem oleum ex eo inueterato exprimere liceat. Tunc sanè admodum fit per halitum euaporatorium. Itaque quidam eo gangrænas, & carbunculos, & ægilopas sanant, ac nonnulli ad νευρότρωτα, hoc est, neruorum uulnera utuntur. Et libro XI. de alimentorum facultatibus sic inquit. Habet Iuglans & adstringentis qualitatibus non exiguum, quæ temporis processu marcescit, degenerante tota eius substantia in pinguem succum, adeò ut cibo prorsus fiat inidonea, quòd ueteri oleo, sua pinguitudine

dine adsternit. Viridis autem, atque etiamnum humida, neq; adstringentis qualitatis, neq; oleosa conspicue est particeps; sed magis est quodammodo & ποικιλία, id est, qualitatis experta: quod saporis genus aqueum (ut dixi) uocare consueuimus. Iuglans facilius, quam auellana concoquitur, stomachoq; utilior est, & multo magis, si una cum caricis edatur. Proditum autem est à plerisque medicis, si ambo hæc cum ruta ante alios cibos sumantur, hominem non magnopere à lethalibus pharacis lædi posse. Constat præterea humiditas deiectioni magis, aridas uero minus conuenire. Non pauci quoque cum garo iuglandes præsumunt, uentris subducendi gratia. Ad hoc autem uirides aptiores sunt, utpote quæ adstringentis qualitatis minus participes sunt. Quin & aridarum quoq; ubi prius in aqua fuerint maceratae (ut nonnulli faciunt) similis, ac uiridium facultas habetur. hæc Galenus. Caterum Iuglandes uirides de-

Iuglandes cōditæ.

20 macho utiles euadunt, & ori non ingratae. Sed quoniam sermo nobis est de nucibus, cum Dioscorides, Galenus, ac ceteri posteriores Græci de Indicis, Myristicis, Metellis, ac Vomocis nihil, quod constet, memorie prodiderint, hæc ea non dissimulanda putauimus, neq; alienum duxi recensere, quæ de ijs ex Mauritanorum monumentis, & recentiorum quorundam historijs sum consecutus. Sed primò de Indicis dicamus. Nuxes igitur INDICAE myropolijs omnibus uulgatissimæ, fructus sunt arboris cuiusdam (ut Mauritani auctores sunt) palmæ effigie, prægrandes, magnorum melonum instar, ab arbore dependentes: namq; magna inuolucrorum mole obteguntur. Cortex ijs extimus colore cōstat in atrum rufescente, subdurus, tenax, callosusq;: intus uero uillosa materie compactus, quæ manibus extrita in capillamenta fatiscit. Subtus est putamen triquetrum, uillosum, barbatumq;, cornu instar prædurum, eiusdem ferè coloris nucleum continens, oui asserini magnitudine, intus concuum: substantia illi pinguis, crassitudine semidigitali, duriuscula, tenax, callosaq;, albicans, sapore dulci, butyrum referens, tenui sed aspero oblecta cortice, putaminis colore. Probantur recentes, eaq; præsertim, in cuius concauitate liquor quidam dulcis includitur: siquidem hoc argumento recentiores faciliè cognoscuntur. Excalfaciunt secundo abscissu, humectant uero primò. In cibis sumptæ, etsi noxiæ admodum succum non gignant; uentriculo tamen laborem inferunt: semen augent, & uenerem excitant. Oleum, quod è nucibus Indicis exprimitur, utiliter hæmorrhoidibus inungitur, oleo præsertim admixto, quod è persicorum nucleis elicitur: per se illitum lumborum, & genuum dolores mulcet, & uentris animalia pellit. Quod uero recentes nuxes pressæ stillauerunt oleum, densum est, candidum, & pingue: in summa substantia, qualitate, sapore, ac deniq; facultatibus butyro non dissimile, sed longè melius subministrat alimentum. Nux Indica lætore sagina corpora reficit. Idcirco strigosas mulieres mirum in modum impinguat, & ad crassitiam reducit. hæcenus de Indicis.

Nucis Indicæ confid.

Oleum ex nucibus Indicis.

NUX MYRISTICA.

30 His succedunt MYRISTICAE, quæ uulgo officinis ob odoris præstantiam Muscatæ, quasi moschatae dicuntur. Hæc (ut referunt ij, qui Indica litora perlostrarunt) proueniunt copiosissime in insula quadam nomine Badan: ibiq; eas proferunt arbores quædam nostratibus persicis hæud absimiles, angustioribus tamen folijs, ac breuioribus. Hæc post foliorum germinationem, florem statim emittunt, quem Macim Arabes uocant. Panditur is syluestrium rosarum modo: è cuius medio nux erumpit, & processu temporis perficitur, & ubi maturitatem senserit, macis rosarum instar, expansus eam circumplectitur: quam postea suo tempore cultores legunt certatim, & quam quisque potest uberius, quonia sunt ibi omnia communia. Arbores absq; cultu, suppeditante tantum natura, suos fructus edunt. Myristicæ nuxes suo maci, tanquã rete comprehensæ, Venetijs in officinis quàm plurimis uisuntur, duro putamine concludæ, auellanae modo, colore subnigro: quo fracto compactilis subest globulus, nucleus uice, & is est nux Myristica, quam usi uisum soleamus. Præferuntur recentes, quæ nullam præferunt cariæ: item ponderosæ, farctæ, præpingues, humore redundantes, ita ut adacta acu confestim è uulnusculo exeat humor. Siccant (ut Mauritani scribunt) & excalfaciunt

Nucis Myristicæ confid.

Myristicarū uires.

40 50 tas fuisse illud sidem facit, quòd Theophrastus, Dioscorides, & Galenus earum, quod in suis monumentis legerim, nusquam meminerunt. Quare & hic quoque asserere non dubitauerim, macerem (ut in eius mentione diximus) Dioscoridi, & Galeno myristicæ nucis florem esse nequaquam. Nam si ad eos floris cognitio peruenisset, ueri quidem simillimum

Nuces uomi
ca, & metelle.

Multorum er
ror.

Fuch. lapsus.

Anacardij mē
tio, & uires.

Nomina.

millimum est, quod etiam fructus notitiam habuissent : quos, certo scio, ob suas admirabiles facultates, & naturae doctes nunquam scriptis dissimulassent. Præter odoratas, eas etiam nuces memorant Mauriani, quas **VOMICAS**, & **METELLAS** uocant. Sed tam officinae, quam medicorum uulgius has magno errore confundunt, quod plerumque legitimas uomicas metellarum loco usurpent, & contra metellas nonnunquam uomicarum uice. Nam Vomicas quidem eas appellant errore ducti, quæ lupinorum instar compressæ sunt, & tenui quadam lanugine contextæ, quarum esu canes necantur. Metellas uero, quæ nonnihil extuberantes, quibusdam nodis, ueluti paruis oculis, per ambitum sunt refertæ. At eorum lapsus facile deprehendi potest Serapionis testimonio, qui Abrahami auctoritate reddidit nucem Vomicae colore inter glaucum, & album, auellana paulo maiorem, nodosamque. Quibus notis eas esse præditas constat, quas seplasiariorum uulgius metellas appellat, quæ nullo modo respondent legitimis metellis à Serapione descriptis, his uerbis. Nucis metellæ arbor, uomica arbori non dissimilis, fructum gerit mandragoræ, oleosum, hirsuto cortice, sapore non inuicundo. Quæ notæ perspicuo adstipulantur ijs, quas Vomicas nuncupant: eæ siquidem corticem habent hirsutum, oleosæ sunt, & gustui non ingrata. quin & facultatibus, non autem notis (ut quidam falsò existimant Serapionem intellexisse) mandragoræ fructus referunt, cum auctore Serapione, quarto refrigerent excessu, ita ut drachmarum duarum pondere esitatae interimant, minore uero mensura temulentiam faciant. Quos quidem effectus præstare uidemus non modò in canibus, sed etiam in hominibus, quibus hæc data fuerint, quas uomicas esse contendunt. siquidem Serapio de Vomicarum facultatibus differens, nullam lethalem uim eis adscribit, sed quòd tantum duarum drachmarum pondere cum anethi decocto, uel sale haustæ, mirifice uomitum eliciant. Quamobrem dixerim ego, illas, quibus callosa tubera super eminent, nodique uisuntur, oculorum frære instar, legitimas esse uomicas: metellas uero, quæ pressæ, & hirsutæ canibus necandis aptissimæ habentur. Ceterum nesciuerim ego, quæ ratione ductus Leonartus Fuchsius ultimo libello, ubi tantum stirpium imagines in exiguum formam contraxit, dixerit nuces metellas hispidos esse fructus peregrinæ illius plantæ, quam antea magno uolumine Stramoniam uocauerat. Quod prorsus reclamare uidetur Mauritanorum sententiæ, à quibus harum historias accepimus. Sed quoniam scribenti mihi de Nucibus omnibus **ANACARDIA** sese obtulere Græcis ueteribus ignota, cum & ipsa in officinarum usu expetantur, de eis quoque uerba facere ex Arabum testimonio, non quidem ab re fore duximus. Sunt igitur Anacardia (ut testis est Serapio) fructus cuiusdam arboris auicularum corculis non dissimiles, unde & nomen, colore etiamnum cordis modo rufescente, cum scilicet ab arbore decerpuntur. Inest ijs liquor mellis crassitie sub cortice residens, sanguinis modo rubicundus, sub quo est & nucleus parue amygdalæ effigie. Nascuntur in Siciliae montibus, qui continue igneas eructant flammæ. Excalfaciunt, & exiccant tertio excessu. Præstat in medicina liquor; etsi myropolæ communi errore & cortice, & nucleo utantur. Anacardia (ut aiunt) labantes reuocant sensus, memoriæ iacturam resarciunt, & neruorum, & cerebri affectibus, quos frigida causa attulerit; auxiliantur: nihilominus sanguinem exurunt, & cutim uleserant. Quare Anacardia iuuenibus noxia sunt, cum & adurant, et deleteria facultate non uacent: cui tamen remedio est lac affatim potum, & oleum ex eorum nucleis expressum.

NUCES AVELLANAE.

Hactenus de uarijs nucibus, nunc earum nomina sunt nobis reddenda. Nuces communis usus Græci uocant **κάρυα βρασιλικά**: Latini, nuces Iuglandes: Arabes, **Ieuz**, **Leuz**, aut **Giauzi**: Itali, **Noci**: Germani, **Nussen**, & **Vuelschnusz**: Hispani, **Nuezes**: Galli, **Noix**. Nux uero, quæ ex India defertur, recentioribus Græcis **κάρυον Ἰνδικόν** appellatur: Latinis, **Nux Indica**: Arabibus, **Neregil**, **Dabig**, seu **Giauzi alhend**: Italis, **Noce d'India**: Germanis, **Indianisch nusz**: Hispanis, **Nuez de las Indias**: Gallis, **Noix d'Indie**. Nux deinde, quæ **μοσχολάρυον**, **μοσχολάρυδιον**, **κάρυον μυρισικόν**, ἢ **κάρυον ἀρωματικόν** Græcè, **Nux myristica**, aut **Nux moschata** Latine dicitur: **Ieuzbaue**, **Iusbaue**, seu **Giauzi ban**, Arabie: **Noce moscada**, Italicè: **Muschat nusz**, Germanicè: **Nuez de espeeie**, Hispanicè: **Nois muscades**, Gallicè. Nux præterea, quæ Arabibus **Leuz alkei**, seu **alke**, officinis ac Barbaris **Nux uomica**, & Italis **Noce uomica** nominatur. Nux denique Arabica uoce **Leuz alrachaba** dicta, Latina **Nux metella**: Barbaris, **Nux methel**: Italica, **Noce metella** nuncupatur. Quod autem **ἀνακάρδιον** Græci, Latini item **Anacardiu** dicunt: Arabes, **Baladar**, seu **Beladur**: Hispani, **Anacardo**.

Κάρυα πορτικὰ. NUCES AVELLANAE. CAP. CXLII.

NUCES auellanae, quas & **leptocarya** uocant, stomacho infestæ sunt: ipsæ tamen trita, & in aqua mulsa potæ, tussi veteri medentur: tosta, & cum exiguo piperis potæ, destillationem concoquunt. Crematarum cinis cum axungia, aut adipe urfi perunctus, alopecij capillum reddit. Aiunt nonnulli uista earum putamina,

tamina, & in cineris speciem redacta, cum oleo, caesiorum oculorum pupillas infantibus denigrare, perfuso fincipite.

AUPELLANAE nuces ideo Graecis Ponticae dictae sunt, quod in Graeciam (ut Plinius inquit) e Ponto primum allatae fuerunt. In Italia tamen & in urbanarum, & in syluestrium genere numerosae reperiuntur. Ceterum ex domesticis aliae oblongae, aliae rotundae sunt: ueruntamen oblongas & praestantiores, & gustui gratiores esse constat; & illae praesertim, quae putamine uehementer rubent, & fractu minime sunt contumaces, quales sunt Vicentinae. Oblongae serius maturitatem sentiunt, celerius uero rotundae. quapropter illae uegetiori sunt nucleo, diuq; perdurant. Syluestribus coryletis fere innumeris scatent Tridentini montes, quae oblongas pariter, & rotundas largiuntur nuces, tanta ubertate, ut eas rura saccis legant, ubi maturitatem senserint. Auellanae (ut memoriae prodidit Galenus tum libro VII. simplicium medic. tum secundo de alimentorum facultatibus) plus habent essentiae terrestri, ac frigidae, quam Iuglandes. quin & plus praebent alimenti: siquidem densiores sunt, & minus pingues. Dioles auctor est, Auellanas nuces minus amygdalis alere, cibus in uentriculo supernatare, largius esitatas caput tentare; innocentiores tamen esse uirides, quam aridae. Nuces, quae καρύνα πορτινά, καὶ λεῖπονάρνα Graecis, Latinis Nuces Ponticae, nuces Praenestinae, & nuces Auellanae dicuntur: Arabibus, Agileuz, seu Bunduch: Italis, Nocciuole, Auellane, & Nocelle: Germanis, Haselnusz: Hispanis, Auellanas: Gallis, Nozsette, & Melline.

Auellanarum confid.

Auellanarum uires ex Gal.

Nomina.

Μορέα. MORVS.

CAP. CXLIII.

MORVS arbor nota est. Cuius fructus aluum solui, stomacho inutilis est, & facile corruptionem sentit. Hoc idem praestat mori succus: decoctus autem aereo uase, atque insolatus, adstringentior redditur. Facit ad fluxiones, nomas, & tonsillarum inflammationes, addito mellis exiguo. Sed inolefcit uis eius adiecto scissili alumine, galla, croco, & myrrha: item myricae femine, iri, & thure. Immatura mori poma siccantur, tusaque acinorum rhois vice, obsonijs miscentur, ut coeliacos iuuent. Radicis cortex decoctus in aqua, & potus aluum resoluit: latas ventris tineas excutit: his quoque auxiliatur, qui aconitum hauserunt. Folia trita ex aceto illita, ambustis igni medentur: tinguntque capillum, vitium, & fici nigrae frondibus simul coctis in aqua caelesti. Succus foliorum cyathi mensura potus, contra phalangiorum morsus auxilio est. Feruefacti corticis, & foliorum iure, dentes aptissime in dolore coluuntur. Radix circiter messem incisa, facto in ambitu scrobe, succum emittit, qui postridie concretus inueniri solet. Is in dolore dentium efficax est: tubercula discutit, & aluum purgat.

EST ET Mori utrunque genus album, & nigrum passim uulgaris notitiae in Italia; praecipue his in locis, ubi bombyces sericifici aluntur. Constat alba mororum poma adstringentem facultatem longe minorem, quam nigra esse adepta (etsi Dioscorides, & Galenus alborum non meminerint) ex multa & perspicua, sed paululum insipida dulcedine, quae gustatu deprehenditur: siquidem in maturis nulla adstringendi uis plane percipi potest.

Mori confid. ratio.

Mori uires ex Gleno.

Morus nouissima urbanarum germinat, foliaq; emittit: eaq; propter ueteribus dicta fuit arborum sapientissima.

MORA (ut prodidit Galenus libro VII. simplicium medicamentorum, item secundo de alimentorum facultatibus) matura quidem uentrem subducunt, immatura uero ubi aruerint, admodum restringunt. Itaq; ad dysenterias accommodata sunt, item ad coeliacas, & quascunque alias fluentes affectiones. Porro quod maturorum succus ad oris medicamenta sit utilis, propter eam uidelicet, quae inest illi, adstrictionem, neminem latet. Praeterea ad alia complura particularia, quae mediocrem exposcunt adstrictionem, competit. At immatura mora praeter acerbicatem, sortita sunt & aciditatem, & tota adeo arbor in omnibus suis partibus mistam aliquam uim obtinere uidetur, ex restringente, & purgante compositam. Attamen in radicis cortice purgatoria cum quadam amaritudine exuperat, adeo ut & latas interaneorum tineas perimat. In alijs autem partibus restringens uincit; in folijs tamen, & germinibus quodammodo media utrisque temperies est. Mora ubi primum mansa fuerint, ingesta citissime transeunt, & alijs cibus suo ueluti ductu uiam struunt. Verim secundo loco sumpta, celerrime alijs unà cum cibus corrumpuntur: id quod etiam faciunt, si cum eduntur, prauo in uentriculo humori occurrant. Quod si corruptionem non sentiant, corpus quidem humectant, sed non plane refrigerant, nisi actu frigida assumantur. Paucissimum ministrant alimentum similiter atq; pepones;

Mori confid. ratio.

Mori uires ex Gleno.

Serici mētio,
& uires.

Nomina.

Serici mētio,
& uires.

pepones; haud tamen uomitum cient, nec stomacho, ut illi aduersantur. De Moris autē, quæ rubi ferunt, lib. III. in Ruborum commentatione, Deo fauente, latius differemus. Sed quoniam mori folijs & uescuntur, & aluntur uermiculi, qui admirabili naturæ spectaculo nobis SERICVM uellus conficiunt, quo recentiores medici in his, quæ cordi conueniunt, medicamentorum compositionibus utuntur, ut, quantum per me fieri potest, omnibus rei medicæ studiofis fiat satis, ea de Serici uiribus hic perstringam (quandoquidem non inuenio e ueteribus Græcis, qui de hoc quicquam prodiderit) quæ Auicenna posteritatis memoriæ commendauit tractatu, quem de uiribus cordis inscripsit. Sericum itaq; (eodem auctore) mirificè exhilarat. qua in re crudum eo longè præstat, quod ignem fuerit expertum; tametsi coctum quandoque in usum ueniat, uerum antequam in insectorum cortinis immersum inficiatur. Excalfacit sericum, resiccataq; ordine primo: exiccat, & attenuat ea naturæ dote, ut eor recreet, latumq; efficiat. Quapropter laxat, firmat, purificat, & illustrat spiritus. neque eius facultas uni tantum assignatur spirituum generi in una tantum dispositione; sed ei proprium est, omnibus æquè spiritibus opem ferre, ita ut spiritus tam uitales, & animales, quàm naturales rescire ualeat. Ceterò quanuis negauerit Auicenna decoctum sericum, & fullonum coloribus imbutum in medicos uenire usus; Mesues tamen in eo serapio, quod de pomis inscribitur, id sericum admittit, quod cocco legitime sit infectum. Idq; similiter inserit in ea medicamenti compositione, quam Alchermes, ipse nuncupauit. Arbor, quæ μορέα, ἢ συκομόρος Græcè, Latine MORUS appellatur: Italice, Moro. Eius fructus Græcis συκομίρον, Latinis Morum dicitur: Italis, Moro. Arabes utrunque Tut, seu Thut nominant: Germani, Maulbaum, & Maulber: Hispani, Moras del moral: Galli, Meurier & Meure.

Συκομόρος.

SYCOMORVS.

CAP. CXLIII.

Sycomori hi-
stor. ex Theo-
phrasto.

Sycomori mē-
tio ex Gal.

Sycomori mē-
tio ex Gal.

SYCOMORVM, aliqui etiam fycaminū, id est, morum, vocant, cuius fructus fycorum etiam, propter inefficacem gultum, appellatur. Arbor est magna, fico similis, frondosa, multo lacte abundans: folijs mori: pomum ter, aut quater anno fert, non ramis, ut fico, sed caudice ipso, caprifico non dissimile, dulcius grossis, sine granis interioribus: quod non maturefcit, nisi vngue, aut ferro scalpatur. Nascitur plurimum in Caria, Rhodo, locisque non multi tritici feracibus: ubi prouentu fecundo, restibiliq; iuuamentum adfert, cum annonæ caritas premit. Pomum aluo utile est, sed perquam exilem præbet alimoniam: stomacho aduersatur. Succus primo uere tenera arbore antequam fructum ferat, eximitur, lapidis icu summo cortice desquamato: si enim altiore plaga uioletur cortex, nihil effluet. Spongia, aut uellere lacryma excipitur, quæ ficcata, & in pastillos coacta, fictili vase reponitur. Vis succi emollit, vulnera conglutinat, discutit collectiones coctioni repugnantes: bibitur etiam, aut illinitur contra serpentium morsus, duratos lienes, stomachi dolores, & perfrictiones. celerrimè teredinem sentit. Gignitur & in Cypro arbor genere distans, quæ cum sit vlmus, prædita tamen est folijs sycomori, fructu pruni magnitudine, multò dulciore, supra dictis cætera similis.

SYCOMORVS (ut Theophrastus est auctor libro IIII. capite I I. de plantarum historia) arbor est moro nostrati similis, quippe folio, magnitudine, aspectuq; proxima. Fructum præter cæteras peculiariter gignit: non enim germinibus, non ramis extremis, sed caudice pomum parit magnitudine ficus, & uisu proximum, succo atq; sapore caprificis sanè simile, uerum longè dulcius, granisq; internis omnino carens, multitudine numerosius maturefcere nequit, nisi scalpatur. Scalpitur autem unguibus ferreis: & cum scalpata poma sunt, ad quartum diem maturefcunt: hisce ablatis, alia, & alia ex eodem loco subnascuntur, terno ita, & quaterno partu copiosa. Lactuosa arbor admodum est, & materies (quod sit solida, robusta, & nigra) ad multa commoda existit. Hæc inter cæteras arbores id sibi propriū uendicauit, quod cæsa continuo uiret, neq; siccatur unquam, nisi aqua obruatur. Eaq; propter & lacubus, & stagnis demergitur, madefa- taq; in profundo siccatur, cumq; sicca omnino fuerit, superfluitat, atq; innatat. hæcenus Theophrastus. De Sycomoro differuit Galenus libro II. de alimentorum facultatibus, ubi ita scriptum reliquit. In Alexandria Sycomori plātam uidi unā cum fructu, parua, candida, sic uel ad similem. Is fructus nullam habet acrimoniam, exigua dulcedinis est particeps, estq; facultate humidior quodammodo, ac frigidior, ueluti mora. Quinimo inter mora, ac ficus medium iure quis ipsum collocarit, atque hinc nomen ipsi inditum esse mihi uidetur. Ridiculi nanq; sunt, qui fructum hunc ob id aiunt Sycomora fuisse nominatum, quod paruis ficibus asimiletur. Ipsius autem nascendi ratio ab alijs arborum fructibus

fructibus quodammodo est diuersa: haud enim ex primoribus ramulis, ac germinibus, sed ex prægrandibus ramis, caudiceq; enascitur. hæc Galenus. Sycomoro similis est (ut loco citato memorie prodidit Theophrastus) quæ in Creta uocatur Cypria ficus: nam & ipsa fructum edit, caudice, ramisq; crassissimis. Differt tamen à priore, quod germen quoddam emittit sine ullis folijs, radiceule simile, cui fructus præpilatur. Caudex arboris magnus, & populo albæ proximus, eiusq; folia ulmum representant. Quater anno fructum fundit, sed nullum ad maturitatem perducit, nisi pomo ipso immaturo inciso, emissisq; lacte. Dulcedo ficibus non absimilis, & interna grossis planè conueniunt. magnitudo autem pruni est. hæc Theophrasti uerba. Quæ sanè maximo sunt argumento, hanc quoque plantam in Sycomori genere annumerandam esse. Cæterum aperte hallucinantur ij, qui putant arborem Sycomorum esse, quæ plerunq; uisitur in monachorum claustris uulgò uocatis, & in templorum plateis, ubi mortuorum cadauera humanantur, è cuius baccis monachi uerticillos factitant, quibus mulieres suas numerant preces. Hanc (ut Bellunensis castigauit) Azadaracht appellat Auicenna, quam deleteriæ facultatis participem esse prodit Fen sexta quarti, ut latius libro sexto dicemus. Arbor, quæ Συκόμορος Græcis, Latini Sycomorus, & ficus Aegyptia nominatur: Arabibus, Mumeiz, Iumeiz, Aliumeiz, seu Giumeizi: Italis, Sicomoro, & Fico d' Egitto.

Ficus Cypria

Vulgaris error.

Nomina.

Σύνα. F I C I.

C A P. C X L V.

FICI maturæ recentes stomachum lædunt, aluum soluunt, sed facillè contracta ab eis fluxio sistitur: sudorem euocant papulasq;e, sitim sedant, calorem restinguunt. Siccis natura excalfaciendi, uires alunt, sed sitim magis stimulant, aluo utiles: rheumatismis uentris, & stomachi contraria: gutturi autem, arteriæ, renibus, uesicæ, & ijs, quos longa ualetudo decolorauit, anhelatoribus, hydropicis, comitialibus aptissimæ. feruescæ cum hyssopo, & potæ, thoracem purgant: tussi ueteri, diuturnisque pulmonum uitijs conueniunt. aluum molliunt tussæ cum nitro, & cnico, dein manducata. Decoctum arteriæ, & tonsillarum inflammationibus gargarizatu prodest. cum hordeacea farina cataplasmatismis miscentur, & in muliebres fatus cum scæno-græco, & ptisana. Cæterum cum ruta coctæ, torminibus infunduntur: coctæ, illitæque durities discutunt: parotidas, & furunculos emolliunt: panos ad maturationem perducunt, maximè nitro, iri, aut calce addita. Crudæ, si cum antedictis tundantur, eadem efficiunt: cum malicorio, pterygia purgant: cum atramento sutorio, deploratis ferè tibiæ fluxionibus, & cacoëthis ulceribus medentur: quin & cum uino decoctæ addito absinthio, & hordeacea farina, utilissimè hydropicis illinuntur. Crematæ cum cerato sanant perniones: pruriges, sonitusq;e, si crudæ terantur, & sinapi, liquoreq;e aliquo exceptæ auribus instillantur. Tam syluestris, quàm fatiæ fici lacteus succus coaguli modo lac contrahit, concretumque dissoluit, ut acetum: exulcerat corpora, meatus aperit. soluit aluum, uulnam recludit cum

tritâ nuce Græca potus: menstrua ciet cum luteo oui appositus, aut Tyrrhenica cera: podagricorum cataplasmatismis cum farina scæno-græci, & aceto utilis: lepras, lichenas, uirilignes, uitia cutis in facie, pforas, ulcera in capite manantia, cum polenta expurgat: instillatus plagæ, percussis à scorpione, uenenatorum icibus, & rabiosi canis moribus auxiliatur: prodest dentium dolori lana exceptus, & cauis eorum additus: uerrucarum informicationes tollit cum adipe, circumlita in ambitu carne. Hoc idem præstat succus è teneris ramis syluestris fici, qui lacte prægnantes, silente adhuc oculo, tussi exprimuntur, & siccatus in umbra reponitur. Et lac, & succus imponuntur exulceratorijs medicamentis. Decocti cum bubulis carnibus ramuli ficulni, facillè afferunt decoctionem. Lac efficiunt, quod magis soluat, si inter coquendum ficulneo furculo, spathæ loco, moueatur. Grossi, quæ erinei nonnullis uocantur, coctæ illitæ, strumas, nodosq;e omnes emolliunt. Crudæ formicas, uerrucas, & thymos, nitro, farinaque additis, tollunt. Folia eadem possunt. Illita cum sale, & aceto ulcera in capite manantia, epinyctidas, & surfures sanant: ijs sicofæ extuberationes, & palpebrarum scabritiæ perfricantur. Nigræ ficus, folijs, cauliculisque, candidæ uirilignes perunguntur: faciunt ad canum morsus, & ulcera, quæ ceria, id est, fauos, uocant. Grossi cum syluestris papaueris folijs ossa extrahunt: furunculos cum cera discutunt: contra muris aranei morsus, & scolopendræ uenena,

p cum

cum eruo, & uino illitæ, auxiliantur. Fit ex cinere ficus tam syluestris, quàm fatiuxæ lixiuui, crematis ramorum cauliculis, quod subinde macerari opus est, & inueterascere: siquidem inter caustica intelligitur. Gangrænis prodest: nanque expurgat, & consumit, quæ excrescunt, eoque sic utendum est: spongia assiduè hoc lixiuio imbuta superponitur. Interdum dysentericis, & in fluxiones uetustas, & sinus cuniculatim exedentes, magnosque, instillari conueniet. Etenim purgat, conglutinat, carne replet, & oras committit, non secus atque emplastra, quæ cruentis vulneribus iniiciuntur, enæma uocant. Bibitur ad discutiendum sanguinem concretum, & contra præcipitationes, rupta, conuulsa, cum cyatho aquæ recenter colatum, addito olei exiguo: cæliacis, dysentericis, per se cyathus datus prodest: neruorum uitijs, conuulsionibus, commodè illinitur ex oleo, utpote quod sudores moueat: aduersus gypsi potum, & phalangiorum morsus bibitur. Hæc eadem præstant reliqua lixiuua, præsertim quernum: omnia tamen adstringunt.

Ficorum consideratio.

Ficorum facultas ex Gal.

FICI fructus sunt in Italia uulgò notissimi. Quorum etsi plura notentur genera in candidantium, & nigrescentium discrimine; sunt tamen omnibus notiores ob frequentissimum in autumno earum in cibis usum, quàm ut nobis præstantiores representare, ac describere sit opus. Siquidem omnes satis gustus edocuit, eas esse laudatissimas, quæ planè maturæ pinguedine, & sapore cæteras antecellunt. Sed ut præter id, quod à Dioscoride proditum est, earum omnibus facultas innotescat, & temperamentum: quin & ut omnes cognoscant, quod præbeant alimentum, quamq; utilitatem, ac noxam inferre possint, ea paucis edisseram, quæ ex Galeno deprompsi, qui in primis lib. 11. de alimentorum facultatibus sic scriptum reliquit. Ficus tametsi minus prauis succi gignant, quam cæteri omnes non modò fugaces, sed etiam autumnales fructus, non tamen id uitium prorsus effugere potuerunt. Cæterum hæc ipsi insunt bona, nempe quòd comestibiles sint, & facile in totum corpus peruadant, penetrentq;. Nam & abstergendum ui pollent haud obscura: cuius gratia post ipsarum esum nephritici multas arenulas excernunt. Cum porrò omnes autumnales fructus exiguum corpori alimentum præbeant, minimè omnium ficibus id usuuenit. Carnem tamen non compactam, neque firmam generant, ceu panis, & suilla caro, sed turgidulam, & subinanem, ueluti fabæ. Quin uentrem flatibus implent & ipsæ, & non mediocrem hinc profectò molestiam intulissent, ni etiam celerem descensum essent adeptæ, cuius beneficio, cum celeriter peruadant, flatum quem excitant, non diu manet, atque ob id minus cæteris autumnis fructibus ledere consueuerunt. Cæterum maturæ ficus immaturas non mediocriter antecellunt, quod & in alijs quidem omnibus cernitur fructibus: quanquam non tantum in illis discrimen existit. Siquidem ad plenum maturæ ficus paulò minus omni prorsus noxa uacant. Et sequenti capite, ubi uuarum facultates recenset, sic inquit. Ficus, & uua quemadmodum inter fructus autumnales principatim obtinent; ita fugacibus omnibus magis nutriunt, minimumq; prauis succi habent, præsertim cum exactam maturitatem fuerint adeptæ. Porrò quòd ipsa nutriant, maximo argumento sunt ij, qui uinearum fructum custodiunt: siquidem hi cum duos menses solis uis, ac ficibus, quorum custodia præsumunt, uescantur (nisi forte panis quidpiam cum illis addant) obese tamen, ac pingues fiunt. At caro, quæ ex ipsis gignitur, haud quaquam est firma, ac densa, quemadmodum ea, quæ ex carnibus fit; sed laxa est, ac præhumida: ob id celeriter etiam, cum uesci ipsis desierint, contrahitur, ac confidet. Idem etiam de Ficibus siccis differens loco prius citato, ita scribit. Caricæ multiplicem quidem habent utilitatem; si quis tamen largius esitauerit, ab eis offendetur: non admodum enim probum sanguinem gignunt, quapropter pediculorum quoque agmen eas comitatur. Incidendi, extenuandiq; uim habent, qua & uentrem ad excrétionem irritant, & renes expurgant. Iecori autem, leniq; inflammatione obese sunt noxiæ, quemadmodum & ficus, non peculiari quadam exunia facultate, sed communi ratione dulcium omnium ciborum, ac potuum. Obstructis autem illis, aut scirrhotentatis, ipsæ ex sese nihil prosunt, nec obsunt: sed medicamentis incidentibus, ac extenuantibus, & abstergentibus mistæ, non mediocriter auxiliantur. Ideoq; nonnulli medicorum in dictis lenis, ac hepatis affectibus exhibent ipsas longè ante cibum cum thymo, aut pipere, aut zingibere, aut pulegio, aut saturia, aut calamintha, aut origano, aut hyssopo. Ad eundem etiam modum, si caricæ cum alio quopiam eorum, quæ facultatem habent acrem, aut omnino incidendi, ac extenuandi assumantur, non folium sic affectis; sed sanis quoque utiles erunt. Siquidem iecoris meatus, per quos fertur alimentum, apertos esse non egrotantibus modò; sed benè ualentibus etiam inuisionem est. Proinde hoc pacto ficus cum sale extenuante, aceto, & garo præparatas uulgò comedunt, quòd id utile esse experientia didicerint. Verisimile autem est, ipsorum nonnullos medici cuiusdam consilio adductos, ficus hoc modò primò comedisse; deinde eam notitiam ad uulgus dimanasse. Qui uerò cum cibo aliquo incrassante ficus, & caricæ edunt, non mediocriter offenduntur. Item libro VIII. de simplicium medicamentorum facultate idem Galenus ita scribit. Ficus aridæ uim habent excalfaciendi ordine primò etiam completo, aut secundo incipiente: habent uerò etiam partium tenuitatè quandam. Ex istis duobus idoneæ sunt, quæ tumores duros concoquant: statim uerò etiam ea discutunt. Atque ipsæ per se illitæ eiusmodi uim obtinent. Sed & decoctum earum eiusdem utique naturæ est. Verum ubi magis concoquere consilium est, miscenda est farina triticea: ubi uerò plus discutere, hordeacea. panis horum in medio est. Sed hæc magis sunt propria tractatus de medicamentorum compositione, & rationis curandi. uerum in præsentia hæc de caricis nouisse sufficiat. Porrò scire oportet, quòd quæ pinguiores sunt, magis possunt concoquere: quæ uerò gustu acriores, magis tum extergere, tum discutere. Cæterum quod ex ijs plurimum in aqua coctis efficitur, simile est melli; non folium consistentia, sed & facultate. Porrò ficus uirides comestæ, propter admistam humiditatem, facultatis sunt imbecillioris: subducunt tamen alium utraq; tum humide, tum sicæ. Ficus arbor calidæ, tenuiumq; partium temperaturæ est, ceu indicant tum liquor eius, tum foliorum succus: ualenter enim eorum uterque calidus est. Itaque non mordicat tantum, aut absterget

sterget uehementer; sed & ulcerat, & ora uasorum reserat, & formicas, quas myrmecidas uocant, eijcit: quinetiam purgare potest. Porro ficus agrestis, quam erincum Græcè (Latine caprificum) nominant, tum liquor, tum succus ad omnia quam satius ualentior est. Sed & crassa, hoc est, rami earum adeo sunt calide, tenuiumq; partium temperamento, ut carnes bubulas duras, si coquendis adijciantur, friabiles, ac teneras efficiant. hæc de ficibus Galenus. Democritus præcoces ficos fieri pollicetur, si oleo, & columbaceo fumo arbor illinatur. Et contra, serotinas; si primæ grossi, cum fabæ magnitudinem excessere, detrahantur. Ficum arborem item atque laurum, è caelo fulminibus non ici compertum est. Fici fructus οὐρα Græcis, Latinis Fici, & Ficus appellantur: Arabibus, Sim, Fin, seu Tin: Italis, Fichi: Germanis, Feighen: Hispanis, Higos: Galilis, Figuier.

Fici præcoces.

Nomina.

Περσέα.

PERSEA.

CAP. CXLVI.

PERSEA arbor est in Aegypto, fructum ferens cibo idoneum, stomacho utilem. in quo phalangia cranocolapta nomine inueniuntur, præsertim in Thebaide. Arida folia in farinam redacta, illitu sanguinis eruptiones sistunt. Arborem hanc prodiderunt aliqui in Perside exitiosam esse, translataque in Aegyptum, mutata natura in cibos receptam.

QUEMADMODUM superius in malorum commentatione prodidimus, Persea arbor Aegyptia non est (ut putat Marcellus Virgilius Florentinus) nostras Italica malus persica, sed planta plurimum disidens ab ea, ut & Dioscoridis, & Galeni testimonio facile probari potest: quandoquidem ij utranque, sed ut alteram ab altera diuersam, diuersis capitibus tradiderunt. Hæc (ut libro I LII. de plantarum historia cap. I I. scribit Theophrastus) arbor est Aegypti, aspectu magna, forma mosaq;: folio, flore, ramo, totaq; figura potissimum pyro uicina; nisi quod altera folio perpetuo, altera deciduo est. Fructum abunde parit, omniq; tempore perficit: quippe nouus anniculum semper occupat. Maturitas anniuersariorum afflatu conficitur: reliquum cruditiorem auferunt, atque recondunt. Est magnitudine pyri, figura oblongus, amygdalæ modo, colore herbidas. Nucem intus habet, ut prunum: uerum longè minorem, mollioremq;. Caro eius suavis, ac prædulcis manditur, concoctaq; facilis, & innocua, etiam largiore cibo sumpta. Radice arbor exuperat, tum longitudine, tum etiam crassitudine, multitudineq;. Materie constat robusta, dura, uisq; decora, ueluti lotus. Quapropter ex ea & simulacra, & lectulos, & mensas, & reliqua similia faciunt. Ex his igitur Theophrasti uer-

Persea arboris consideratio.

bis, si Persea nota, ac delineationes cum nostra persica malo diligenter conferantur, liquido patere arbitror, has plantas inter se diuersas esse. De Persea uerba faciens Galenus lib. II. de alimentorum facultatibus, hæc memorie commendauit. Hanc etiam plantam uidi in Alexandria, quæ & ipsa magnis arboribus est annueranda. Tradunt autem fructus huius apud Persas adeo noxium esse, ut edentes interimat: in Aegyptum uerò translata, in esculentum mitescere, & pyrorum, malorumq; modo, cum quibus & magnitudine conuenit, esitari. Eadem recensuit Galenus libro I I. de compositione medicamentorum secundum locos, ubi de cephalæa curatione agens, sic inquit. In sola Alexandria perseæ arborem uidi, at non in alia Romanis subdita gente. Quidam perston ipsam appellant, a iuntq; in Persis lethalem eius arboris fructum esse, eiam tamen is in Aegyptiorum regione innocuus existat. hæcenus Galenus. Ex cuius etiam uerbis palam esse crediderim, perseam à persica malo prorsus disidere, cum in tota serè Europa persica malus frequentissima proueniat. Quin & ex ijs facile dixerim, Columellan errasse, quod existimauerit, persica ea esse poma, quæ à Persis ad Aegyptios allata perseæ dicuntur, ut libro cultui hortorum dicato his uersibus testatur.

Persea mentio ex Gal.

Columellæ lapsus.

Tunc præcox bifera descendit ab arbore ficus, Armenijsq; & cereolis, prunisq; Damasci Stipantur calathi, & pomis quæ Barbara Persis Miserat (ut fama est) patrijs armata uenenis. At nunc expositi paruo discrimine lethi Ambrosios præbent succos, oblita nocendi.

Arbor, quæ Περσέα Græcis, Latinis similiter Persea nominatur: Italis, Perseo Græcè uocis imitatione dicetur.

Nomina.

Iberidis confi-
deratio.Iberis, & le-
pidium idem.

ita à regione, in qua amicus eius curatus fuit. Describit autem ipsius formam ijs carminibus.

Herba hæc ubiq; multaq; frequens nascitur,
Monumenta iuxta antiqua, muros, & ueteres.
Tritasq; quondam publice pedibus uias,
Quas iuxta aratrum duxit haud quis agricola.
Semper uirescens, folijs nasturtij
Florentibus uere, attamen maioribus.
Caulem cubitalis longitudinis gerit
Paulò minorem, aut rursus ampliorem: ab hoc
Aestate pendent folia, donec multa hyems
Sarmentitiam deducat hæc ad imaginem, &
Deiecta, & exiccata depercant gelu.
Adnata radici tamen cernes alia.
Aestate florem fert colore lacteo,
Multum tenuem, uariumq; ualde, cauliculus.
Ad quem sequitur semen penitus sic exiguum,
Visum serè ut fallens, oculos quoque effugiat.
Odorem habet radix at inde acerrimum,
Verò similem quàm maxime nasturtio.

Iberidis caput
additium.

Huc illud etiam accedit, quòd Galenus item loco citato, Hygiæ Hipparchi auctoritate, Iberidem, & Lepidium idè esse testatur his uerbis. Si coxendicum dolores leuare est animus, herbam Iberidem, quam aliqui lepidium uocant, aut nasturtium syluestre colligito. Ex cuius certè sententia asserere non dubitauerim, Iberidem apud Græcos eandem esse cum Lepidio. Vnde perspicuum est, hoc Iberidis caput huiusce primi uoluminis calcè accreuisse nimia uel librariorum, uel medicorum curiositate. In quam sententiam cum antedictis causis, ea ratio me potissimum deducit, quòd constat, huius primi uoluminis calcem, non esse legitimum locum, in quo Iberidis historia fuerit collocanda: quandoquidem eiusmodi herbas Dioscorides lib. I. ordinatè disposuit, ac de eis differuit, ubi priuatim lepidio, quod Damocrati Iberidem existimamus, propriam assignauit sedem. Idcirco rectè Paulus Aegineta Lepidium Iberida etiã appellari scribit, & ex tertio excalfacientium ordine esse, ac nasturtio uiribus proximum. Et lib. III. in ischiadis curatione: In totum, inquit, ischiadicos restituit sanitati iberidis herbæ usus, quam lepidium quoque appellant.

Quare

† IBERIS, siue cardamantica, folia habet nasturtij, uere uirentiora: caulem cubitalem, aut minorem, in incultis nascitur. Aestate lacteum florem promit, quo tempore efficacior est. Radices duas nasturtio similes habet, calfacientes, & adurentes. Ipsæ enim ischiadicis cum falsa axungia emplastri modo utiles, quaternis horis alligatæ, ut dein in balneas descendatur, & postea oleo cù lana locus perungatur.

VIDIMVS primùm Iberidem, quam nobis indicauerat Iulius Alexandrinus medicus Tridentinus, qui nunc ob præclara sui ingenij, & doctrinæ dotes, apud Sereniss. Ferdinandum Regem Roman. artem medicam exercet, extra ciuitatem Tridenti, ubi uulgò dicitur alle Laste, effigie nimirum, qua describitur à Dioscoride, ac alijs pluribus Græcis auctoribus. Huius Galenus in simp. censu nusquam separatim meminit, sed hanc, & Lepidium non nisi nomine differre prodidit. Quod etiam idem testatus est libro X. de compositione medicamentorum secundum locos circa finem de coxendicum curatione agens, ubi ex Damocrate sic inquit. Damocratis extat libellus, qui Clinicus inscribitur, in quo uersibus iambicis, quemadmodum solet, de tribus differit medicamentis. Ac primò quidem de eo differit, quod ex herba constat, quam ipse Iberidem appellat, quod ad coxendicum dolores commendauit. In Iberide medicum quendam amicum suum curatum fuisse ait herba, quam (ut dixi) ipse Damocrates Iberidem uocat, ut qui tantum uisu herbam cognouerit, nomen autem eius nullum audierit, cùm etiam id ipsum ignorauerit is, à quo eius usum didicerat. Porro ex notis, quibus eam representat, uidetur iberidem appellare, que à Græcis lepidium nominatur, appellatione du-

Quare aperte hallucinari deprehenduntur monachi illi uenerandi, qui in Mesuem commentarios scripsere, cum ex-
pese contra Galeni, & Pauli auctoritatem, & contra rationes, quas superius adduximus, aliud à lepidio iberidem
esse contendant. Quos tamen excusatos habeo, utpote qui fortasse maius studium rebus diuinis impenderint, quam
ut certam simplicium medicamentorum cognitionem assequi potuerint. Ceterum non ignorandum est, Paulum
præter Iberidem, de qua nunc agimus, alterius etiam meminisse ab illa longè diuersæ, eiusq; item usum ad ischiadas
commendasse. Quod eius uerba demonstrant, quæ eodem loco ita sonant. Quæ uerò apud nos Iberis fruticosa na-
scitur similibus lauri folijs, & multo amplioribus, respondere multa experimenta testantur, non solum in coxarum,
sed in alijs quoque diuturnis affectibus. Huic planè adscribitur Lepidium, quod Plinio lib. XIX. cap. VIII. his
paucis describitur. Exit lepidium in cubitalem altitudinem, folijs laurinis. Quibus sanè notis satis apparet, hoc se-
cundum Iberidis genus, uel lepidij dicamus, quod lauri folia mittit, eam esse stirpem, quæ hodie passim in hortis fre-
quens nascitur, à quibusdam Piperitis ob uehementem eius acrimoniam dicta. Itaque manifestè aberrarunt uiri alio-
qui clarissimi Barbarus, & Ruellius, cum lepidium illud esse putauerint, quod uulgus herbariorum Raphanum ru-
sticanum appellant. Veruntamen folia, quæ huic raphano insunt, uerbasco maiora, & belemio equalia, manifestè
declaran, his legitimum non innotuisse lepidium, nisi forsàn lepidium Raphani nomine acceperint. Plantæ, quæ
ἰβερὶς, καροδάμαντον, καὶ ἀγρονόρον Græcis dicitur, nomē Latinum est Iberis, & Lepidium: Arabicum,
Seitaragi, Ascetaragi, seu Sitharegi, & Hausab: Italicum, Iberide, & Lepidio: Germanicum, Vuilder kresz:
Hispanicum, Nasturtio montesino: Gallicum, Chasse rage, Passeraige, & Nasitort sauuage.

Monachorū
Ipsus.

Iberis altera
Paulo.

Barbari, &
Ruel. lapsus.
Nomina.

† Quod caput hoc de Iberide accreuerit in Dioscoride, etiq; adscriptum sit, illud maxime corroborat rationes in
commentario allatas, quod reperti sint uetustissimi Græci codices, in quibus hoc caput non legebatur.

LIBRI PRIMI FINIS.